

SUMMARIES IN POLISH

STRESZCZENIA POLSKOJĘZYCZNE

Tomasz ŻYLICZ

PROBLEMY ZARZĄDZANIA ZIELENIĄ MIEJSKĄ

STRESZCZENIE: W artykule analizowane jest zarządzanie zielenią miejską jako problem „przełożony-podwładny”. Problemy tego typu pojawiają się jeśli działanie wymaga współpracy dwóch (lub więcej) szczebli hierarchicznych. W analizowanym przypadku prezydent miasta (szczebel wyższy) oczekuje, że posadzone drzewa maksymalizują potencjał neutralizacji zanieczyszczeń, natomiast zarząd zieleni miejskiej (szczebel niższy) chciałby zmaksymalizować wydatki budżetowe przy spełnieniu pewnych warunków brzegowych. O ile szczebel wyższy chciałby, aby korzyści zostały w przyszłości dostarczone faktycznie, o tyle szczebel niższy jest zainteresowany sadzeniem najbardziej atrakcyjnych drzew, nie bacząc na to, że owe korzyści zostaną dostarczone tylko częściowo i zapewne tylko w krótkim okresie. W konsekwencji skład gatunkowy nasadzeń odbiega od tego, który miałby miejsce, gdyby struktura zarządzania była poprawna motywacyjnie.

SŁOWA KLUCZOWE: modele przełożony-podwładny, drzewa miejskie

Natalia Yosipivna SHUPTAR-PORYVAIEVA, Elena Rostislavovna GUBANOVA, Natalia Mykolaivna ANDRYEYEVA, Tetiana Ivanivna SHEVCHENKO

BADANIE EFEKTÓW ZEWNĘTRZNYCH AKUMULATORÓW PRZENOŚNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM ETAPÓW ZUŻYCIA I UTYLIZACJI

STRESZCZENIE: Obecnie coraz bardziej dotkliwy staje się problem negatywnych środowiskowych efektów zewnętrznych związanych z gospodarką odpadami, zwłaszcza elektroodpadami, które obejmują również zużyte baterie i akumulatory z gospodarstw domowych. W przypadku niekontrolowanego ich uwolnienia do środowiska, powodują znaczne szkody nie tylko dla środowiska, ale także dla zdrowia publicznego. Celem artykułu jest zbadanie środowiskowych oraz ekonomicznych aspektów, jak również określenie zewnętrznych skutków związanych z używaniem baterii. Analiza korelacji i regresji wykazała, że istnieje związek pomiędzy wskaźnikami wypełnienia rynku krajowego bateriami dla gospodarstw domowych a dynamiką umieralności związanej z rakiem. W opracowaniu przedstawiono uproszczone obliczenia skutków zewnętrznych, które pojawiają się na Ukrainie w wyniku zużycia baterii domowych z powodu braku systemu ich zbierania i utylizacji. Suma całkowitych skutków zewnętrznych jest określana z wyłączeniem strat spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza, wody i strat w rolnictwie.

SŁOWA KLUCZOWE: efekty zewnętrzne, zużyte baterie, analiza korelacji i regresji

Martin ROVNAK, Roman NOVOTNY, Matus BAKON

ANALIZA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW EKONOMICZNO-ŚRODOWISKOWYCH SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI NA SŁOWACJI

STRESZCZENIE: Głównym celem artykułu była wizualizacja oraz analiza zależności pomiędzy wybranymi wskaźnikami ekonomiczno-środowiskowymi systemu gospodarki odpadami na Słowacji, tj. pomiędzy wysokością opłaty za odpady komunalne w poszczególnych rejonach Słowacji a wysokością średniego miesięcznego wynagrodzenia oraz poziomem bezrobocia w 2019 roku. Dane zostały zwizualizowane przy użyciu mapy tematycznej oraz wykresu typu boxplot, następnie zostały poddane testom statystycznym. Na podstawie przeprowadzonej analizy potwierdzono statystyczną zależność pomiędzy średnim wynagrodzeniem a wysokością opłaty za wywóz odpadów komunalnych oraz statystyczną zależność pomiędzy opłatą za odpady komunalne a stopą bezrobocia w poszczególnych rejonach Słowacji.

SŁOWA KLUCZOWE: wskaźniki środowiskowe, wskaźniki ekonomiczne, opłata za odpady komunalne, wynagrodzenie, bezrobocie

Ewa OŁDAKOWSKA

SZACOWANIE PROEKOLOGICZNEGO PODEJŚCIA DO BUDOWY DRÓG W OCENACH EFEKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ

STRESZCZENIE: Rozbudowa sieci połączeń drogowych wpływa korzystnie na szerokie spektrum czynników warunkujących sprawne funkcjonowanie państwa oraz rozwój jego regionów. Jednocześnie jest ingerencją w przestrzeń środowiskową i rolniczą oraz zagrożeniem dla walorów krajobrazowych i kulturowych. Ochrona niezwykle urozmaiconego środowiska przyrodniczego to zachowanie, zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody. Stąd przyjazne środowisku projektowanie i budowa inwestycji drogowych powinny uwzględniać bierną i czynną ochronę środowiska oraz kompensację. Wszystkie skuteczne rozwiązania z szerokiego zakresu „dobrych praktyk” minimalizują bądź eliminują negatywne skutki wyrządzone środowisku. Jednocześnie wszystkie działania prowadzące do stworzenia przyjaznej środowisku, „zielonej” sieci dróg są „oszczędnie” szacowane w analizach ekonomicznych. Głównym celem artykułu jest wskazanie „uproszczonej” wyceny proekologicznego podejścia do budowy dróg w ocenach efektywności ekonomicznej na przykładzie polskiego odcinka drogi ekspresowej S8 (szczególnie w granicach obszarów chronionych). Brak wyceny w wartościach pieniężnych potencjalnych korzyści wynikających z unikania, zapobiegania czy łagodzenia skutków ma niestety wpływ na ekonomiczny wynik analizy kosztów i korzyści.

SŁOWA KLUCZOWE: ocena efektywności ekonomicznej projektów drogowo-mostowych, analiza kosztów i korzyści, ochrona środowiska, środowisko naturalne

Karol MROZIK, Konrad PODAWCA, Daria DROŻYŃSKA

PRZESTRZENNE ZRÓŻNICOWANIE REALIZACJI PROCESÓW PLANISTYCZNO-INWESTYCYJNYCH W POZNAŃSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM

STRESZCZENIE: Celem artykułu była ocena dynamiki procesów planistycznych na poziomie lokalnym w latach 2009-2018. W opracowaniu podjęto również próbę sklasyfikowania gmin w obszarze metropolitalnym ze względu na zróżnicowanie stopnia postępujących procesów planistycznych. Badania przeprowadzono na przykładzie Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego (POM), który obejmuje 45 gmin. Analiza została oparta na danych Banku Danych Lokalnych GUS. W wyniku przeprowadzonych analiz gminy w POM zostały podzielone na 12 grup. Najliczniejszą grupę (obejmującą prawie połowę analizowanych jednostek administracyjnych) stanowią gminy o niewielkim pokryciu miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i bardzo niskiej intensywności wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Są to gminy, w których presja urbanizacyjna ze względu na odległość od Poznania, jest mniejsza niż w jednostkach administracyjnych położonych blisko lub w bezpośrednim sąsiedztwie Poznania.

SŁOWA KLUCZOWE: gospodarka przestrzenna, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, obszar metropolitalny, gmina, suburbanizacja

Piotr BOŁTRYK

KONIECZNOŚĆ UZYSKANIA DECYZJI ŚRODOWISKOWEJ W PRZYPADKU INWESTYCJI POLEGAJĄCEJ NA PRZEBUDOWIE DROGI – STUDIUM PRZYPADKU

STRESZCZENIE: Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie procedury uzyskania decyzji środowiskowej na przykładzie inwestycji polegającej na przebudowie drogi. Studium przypadku dotyczyło przebudowy drogi gminnej publicznej nr 178044N Prostki – Ostrykół – Lipińskie Małe, gmina Prostki, powiat Elcki, województwo Warmińsko-Mazurskie na długości 4308,5 m pod kątem przepisów dotyczących uzyskiwania decyzji środowiskowych. Poprzez interpretacje przepisów prawnych ustalono, że opisana inwestycja, pod pewnymi warunkami, nie wymaga uzyskania decyzji środowiskowej. Na podstawie studiów literaturowych przedstawiono podstawowe pojęcia oraz czynności związane z procedurą uzyskiwania decyzji środowiskowej w Polsce. Uzyskane w ramach badań wnioski mogą okazać się przydatne inwestorom publicznym, którzy są obowiązani do weryfikacji swoich inwestycji pod kątem ich zgodności z prawem na etapie planowania.

SŁOWA KLUCZOWE: decyzja, środowisko, procedura, ocena

Daniel TOKARSKI, Bartosz ZEGARŁO

KOSZTY I KORZYŚCI EKONOMICZNE RECYKLINGU IZOLATORÓW ELEKTRYCZNYCH W PRODUKCJI BETONÓW SPECJALNYCH

STRESZCZENIE: Artykuł stanowi kontynuację podjętych prac badawczych mających na celu wskazanie uzasadnionego, pod względem ekonomicznym oraz ekologicznym, recyklingu odpadowej materii ceramicznej pochodzącej ze zużytych izolatorów elektrycznych. Podczas prac remontowych starych linii elektrycznych pozyskuje się stosunkowo duże ilości izolatorów, których obecna utylizacja jest dość kosztownym przedsięwzięciem. Opierając się na wcześniejszych doświadczeniach autorzy niniejszego artykułu wskazują potencjalną możliwość wykorzystania zużytych izolatorów w produkcji kruszyw do betonów specjalnych. Kruszywa takie spełniają wszelkie parametry i wymagania, a betony z nich uzyskane posiadają parametry wyższe od tych, jakie otrzymywano z kruszyw tradycyjnych. Na podstawie analizy danych zaczerpniętych z archiwów przedsiębiorstwa zajmującego się prowadzeniem prac remontowo-elektrycznych przedstawiono, z jakich obszarów pozyskuje się izolatory. Omówiono, jaka jest skala wymienionego przedsięwzięcia w skali kraju. Celem opracowania jest oszacowanie kosztów i korzyści ekonomicznych związanych z utylizacją izolatorów oraz ponownym ich zastosowaniu, jako kruszyw do betonów specjalnych. Pomimo kalkulacji, które wskazują, że przedsięwzięcie takie nie wiązałoby się ze znaczącymi zyskami finansowymi autorzy wskazują inne korzyści, jakie płynęłyby z tego rodzaju zagospodarowania wymienionych odpadów.

SŁOWA KLUCZOWE: izolatory elektryczne, recykling, betony specjalne

Anna BERNACIAK, Wojciech KISIAŁA, Natalia SOŁTYSIAK, Katarzyna SUSZYŃSKA

POSTAWY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ WOBEC PLANÓW EKSPLOATACJI ZŁÓŻ WĘGLA BRUNATNEGO – PRZYKŁAD POŁUDNIOWO-ZACHODNIEJ WIELKOPOLSKI

STRESZCZENIE: Węgiel brunatny jest surowcem, który w polskiej energetyce od lat pełnił rolę strategicznego paliwa. Jedno z prognostycznych złóż węgla brunatnego położone jest w południowo-zachodniej Wielkopolsce (gminy Krobia, Miejska Górka oraz Poniec). Jednak plany eksploatacji wywołują duże obawy społeczności lokalnej. W tym kontekście celem pracy była diagnoza postaw społeczności lokalnej wobec planów eksploatacji węgla brunatnego na tym terenie. W postępowaniu badawczym zmierzającym do statystycznej weryfikacji czynników różnicujących te postawy, wykorzystano dane zgromadzone w wyniku sondażu diagnostycznego. Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy badanych gmin cechowały niezdecydowane postawy, jednak z bardzo wyraźnymi tendencjami do negatywnych ocen analizowanego zagadnienia. Najbardziej sceptycznie do planów eksploatacji węgla brunatnego nastawieni byli rolnicy oraz mieszkańcy wsi, a do grup respondentów o postawach

najbardziej przychylnych zaliczono przedsiębiorców, mieszkańców miast oraz ludzi młodych. Dowiedziono ponadto, że status zawodowy, miejsce zamieszkania (miasto-wieś) oraz wiek można uznać za czynniki kształtujące postawy społeczności lokalnej wobec planów eksploatacji węgla brunatnego na badanym terenie.

SŁOWA KLUCZOWE: postawy społeczne, węgiel brunatny, eksploatacja złóż, Wielkopolska

Małgorzata HALABURDA, Arnold BERNACIAK

OCHRONA ŚRODOWISKA W PERSPEKTYWIE DZIAŁAŃ CSR PODEJMOWANYCH PRZEZ POLSKIE PRZEDSIĘBIORSTWA SEKTORA BUDOWLANEGO

STRESZCZENIE: Celem artykułu jest ukazanie poziomu zaangażowania polskich przedsiębiorstw sektora budowlanego w realizację programów CSR, ze szczególnym uwzględnieniem zadań z zakresu ochrony środowiska. Badaniem, przeprowadzonym techniką ankietową objęto 177 przedsiębiorstw, z uwzględnieniem ich podziału na jednostki duże, średnie i małe. Badania przeprowadzono technikami CAVI i PAPI z wykorzystaniem autorskiego formularza ankiety. Wyniki badań wskazują, iż ochrona środowiska nie jest dla przedsiębiorstw budowlanych priorytetowym obszarem CSR. Wśród działań podejmowanych z zakresu ochrony środowiska dominują te, które związane są bezpośrednio z prowadzonymi działaniami budowlanymi. Dużo mniejsze znaczenie mają dla nich działania wychodzące poza ten zakres, jak np. wspieranie inicjatyw czy promowanie zachowań proekologicznych. Widoczne jest zróżnicowanie między przedsiębiorstwami dużymi a podmiotami należącymi do dwóch pozostałych grup. Przedsiębiorstwa duże, są bardziej skłonne do podejmowania działań uniwersalnych. Wskazuje to na ich ważną rolę jako potencjalnych kreatorów dobrych praktyk, wyznaczających wzorce zachowań w całym sektorze budowlanym.

SŁOWA KLUCZOWE: społeczna odpowiedzialność biznesu, ochrona środowiska, sektor budowlany